

Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de Kabinetsinformatie de heer S. van Haersma Buma

De Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum
28-11-2025

Ons kenmerk
BPD.25.0058

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1

Telefoonnummer
040-7512424

E-mail
m.hinderdael@brainportdevelopment.nl

Onderwerp
Inzet Brainport Eindhoven voor het nieuwe kabinet

Geachte heer van Haersma Buma,

Het potentieel maar ook de internationale verwevenheid van de Nederlandse hightech-maakindustrie, grotendeels geconcentreerd in de Brainportregio, is enorm. We lezen daarover iedere dag in de actualiteit. Feit is dat onze concurrentiepositie in de internationale waardeketens achteruitgaat. Daarmee verliest Nederland niet enkel aan economische kracht, maar ook aan relevantie. Daarom pleiten de bedrijven, kennisinstellingen en overheden uit de Brainport regio voor een modern industriebeleid. Kern daarvan is publiek-private samenwerking op basis van een langjarige, voorspelbare investeringsagenda. Beiden zijn cruciaal voor het creëren van economische veiligheid, verdienpotentieel en de noodzakelijke maatschappelijke transitie. Vanuit het hart van de hightech-maakindustrie, geven wij u graag drie prioriteiten mee voor een nieuw kabinet:

1. Maak langjarige investeringen in innovatie en opschaling mogelijk;
2. Focus op publiek-private uitvoering in bestaand en nieuw beleid;
3. Maak de meerjarige Rijk-regio agenda Brainport (inclusief het convenant Beethoven) af.

Deze hoofdpunten werken wij hieronder uit in concrete voorstellen.

1. Van korte-termijn onvoorspelbaarheid naar langjarig investeren in innovatie

Nederland heeft een investeringskabinet nodig. Te lang is de scope van beleid gericht geweest op consumptieve uitgaven. Gevolg is dat Nederland achterop is geraakt bij cruciale technologische ontwikkelingen in de wereld. Wij stellen een modern industriebeleid voor, waarin duidelijk wordt gekozen voor technologieën en markten met het meeste verdienpotentieel en grootste bijdrage aan economische veiligheid en urgente maatschappelijke opgaven. Een keuze voor hoogproductieve en R&D intensieve sectoren dus.

Voor effectieve en consistente langjarige investeringen pleiten wij voor concrete maatregelen die de uitvoering versnellen:

- Kies, in lijn met de NTS en NLD en het verwachte advies Wennink, voor sleutelposities ('controlpoints') en langetermijninvesteringen in halfgeleiders, inclusief fotonica en quantum, biotechnologie, medische technologie, nieuwe energietechnologie, defensie-gerelateerde technologie, AI, innovatieve chemie en, onderliggend bij dit alles, de Nederlandse maakindustrie.
- Maak jaarlijks een extra innovatiebudget vrij ter grootte van tenminste 2 miljard euro structureel, voor thematische innovatieprogramma's en Europese cofinanciering; programma's, die door overheid, bedrijfsleven én kennisinstellingen samen worden vastgesteld. Matching van deze publieke investeringen door private cofinanciering is daar een onderdeel van. De structuur van beoordeling, subsidiëring en monitoring door de Groeifondscommissie is hiertoe nog steeds maatgevend
- Maak Meer publieke co-investeringen mogelijk in scale-ups, onderliggende innovatie-infrastructuur en innovatiefaciliteiten zoals campussen en gedeelde labs. Dit betreffen revolverende publieke investeringen die risico's wegnemen die voor private partners alleen te groot zijn om te dragen. Een nationale Investeringsinstelling is hiertoe het geëigende instrument, met een minimaal startkapitaal van 10 miljard euro. Het samengaan van Invest NL en Invest International met een ruimer mandaat en een ruimer investeringskapitaal zou een eerste versnelling/stap kunnen zijn.
- Sluit bovenstaande keuzes en instrumenten aan op de grote Europese innovatieprogramma's. Nederland kan effectiever van Europa profiteren, wanneer de nationale thematische keuzes complementair zijn binnen de agenda van strategische autonomie en wanneer we Nederlandse investeringen op deze thema's als nationale cofinanciering voor Europese programma's inzetten. Hiervoor moet Nederland ook een Meerjaren Financieel Kader met een grote innovatie pijler bepleiten.
- Blijf investeren in Onderwijs en Onderzoek, bij voorkeur thematisch geprioriteerd op basis van de Nationale Technologie Strategie.
- Bundel de agenda's voor de halfgeleiderindustrie in één halfgeleideragenda. Investeer daarbij in de projecten en programma's die er liggen in plaats van steeds nieuwe te onderzoeken. Hiervoor is het innovatieprogramma ChipNL essentieel voor de toekomst van de halfgeleiderindustrie in Nederland. In het consortium van ChipNL zijn de belangrijkste Nederlandse halfgeleider bedrijven en kennisinstellingen actief.

- Investeer in een grootschalige productiefaciliteit voor fotonica in Eindhoven om de opschaling van deze cruciale technologie in Nederland een serieuze kans te geven.
- Wees consistent en voorspelbaar in fiscaal beleid. Voor onze bedrijven moet het (fiscaal) innovatie instrumentarium stabiel blijven.

2. Van publiek-privaat beleid naar publiek-private uitvoering

De combinatie van inhoud (de Nederlandse positie in semicon) en de bewezen samenwerkingsstructuur in de Brainportregio is de reden geweest om in 2024 gezamenlijk, publiek-privaat fors te investeren in de randvoorwaarden van de groei van de semicon-sector; de 'Beethoven deal'. Kenmerken zijn een integrale, departement overstijgende aanpak; publiek-private samenwerking en - financiering en een groei-impuls waarbij het realiseren van maatschappelijke opgaven een belangrijke voorwaarde is. Wat nog ontbreekt is de uitwerking van publiek-privaat instrumentarium om deze maar ook vergelijkbare nieuwe investeringsagenda's te onderbouwen en te borgen. Door het ontbreken van dergelijk publiek-privaat instrumentarium verliezen we nu te veel kostbare tijd om de uitvoering te versnellen.

Concreet betekent dit:

- Meer aandacht voor uitvoering van bestaand beleid en minder stapeling van nieuw beleid. Publiek-private samenwerking is daarvoor bij uitstek het middel om prioriteiten vast te stellen en de uitvoering van de publieke opgaven te versnellen.
- Aanpassing van Rijksinstrumentarium om in de uitvoering publiek-privaat te werk te kunnen gaan. Daar hoort ook de financiering van een triple helix uitvoeringsorganisatie bij.
- Toepassing van het succesvolle Brainport-model, waar met scherpe focus publiek/privaat wordt samengewerkt op sleuteltechnologieën en op benodigde publieke opgaven als infrastructuur en woningbouw, voor heel Nederland.

3. Rijk en regio blijven samenwerken aan een gebalanceerde groei van Brainport Eindhoven.

Het kabinet en de Brainport-regio werken hecht samen aan de uitvoering van de meerjarige Rijk-regio agenda (inclusief het convenant Beethoven). Om de potentie hiervan te verzilveren, moeten we dit traject versnellen en afmaken. Vastgelegd is om samen te werken aan prioritering van netcongestie, stikstofaanpak en benodigde (sociaal)maatschappelijke voorzieningen om de schaa sprong versneld te realiseren te versnellen en in goede banen te leiden. Maar van concrete afspraken op dit terrein is het nog niet gekomen. We vragen consistent kabinetsbeleid om met regio,

provincie en Rijk af te maken wat we gestart zijn en zo de groeimotor voor Nederland van brandstof te voorzien.

Concreet betekent dit;

- Oplossingen voor netcongestie in de Brainportregio krijgen prioriteit, door middel van versnelde vergunningsverlening, (experimenteer)ruimte voor netbeheerders en het samen met de regio werken aan slimme oplossingen. Om de beoogde groei van de Brainportregio te kunnen faciliteren in de komende tien jaar is een gericht maatregelenpakket voor netcongestie, die zowel toeziet op middelen als inzetten van extra maatregelen om knelpunten en vertraging op te lossen, noodzakelijk.
- Naast de fysieke schaa sprong zijn ook investeringen nodig in de sociaalmaatschappelijke schaa sprong om de leefbaarheid en brede welvaart in de regio gelijk op te laten gaan met de economische groei. Het kabinet investeert samen met de regio in het meegroeien van het voorzieningenniveau, groen-blauwe structuren en de leefbaarheid. Voorzieningen zoals onderwijshuisvesting en locaties voor ontmoeten zijn cruciaal om het draagvlak in de regio voor de groei op niveau te houden. Dit draagt tevens bij aan het bouwen aan en behouden van sterke gemeenschappen. Gelijktijdig werken Rijk en regio samen aan een vitaal landelijk gebied en een gezonde, aantrekkelijke leefomgeving als kader voor een verantwoorde schaa sprong en kwaliteitssprong voor stad en platteland.
- Samenwerken met de regio om de planvoorbereiding en ontwikkeling van nieuwe werklocaties en herontwikkeling van bestaande werklocaties versneld mogelijk te maken, zodat er voldoende ruimte beschikbaar blijft voor (semicon) gerelateerde bedrijvigheid. Oplossingen worden gezocht voor financiële risicoafdekking, voldoende (schuif)ruimte, netcongestie, stikstof en lokaal draagvlak/uitvoeringskracht.
- De versnelling voor de woningbouw staat financieel gezien in de steigers en vraagt vooral het versterken van de realisatie- en uitvoeringskracht. Rijk en regio werken samen om de pijplijn van woningbouwprojecten gevuld te houden.
- Investerings in infrastructuur en het op orde brengen van de personele capaciteit van uitvoeringsorganisaties zoals Rijkswaterstaat. Het kabinet zorgt voor de lang benodigde versnelde realisatie verbreding A58 Tilburg-Eindhoven, A2/N2 Brainportlijn, stap 2 en 3 van de Spoorknoop Eindhoven en de doorstart van de verbreding A67 Leenderheide-Geldrop.
- Het ondersteunen van de mobiliteitstransitie in de regio (mobiliteitsgroei vooral opvangen met ov en fiets, minder met auto). Naast lopende investeringen in ov-infrastructuur maakt het kabinet aanvullend afspraken om het (aanlooptekort) in exploitatiebudget ov mee te laten groeien.

- Het komen tot aanvullende afspraken over achterblijvende indexatie ten opzichte van daadwerkelijke prijsstijgingen¹, die zonder aanvullende afspraken zullen leiden tot vertraging van de voortgang van gemaakte afspraken op in ieder geval infrastructuurprojecten. Voorbeeld hiervan is OV Knoop Eindhoven centraal, waarmee tegelijkertijd de beoogde woningbouwopgave in de regio en in Limburg stukt.
- En 'last but not least', het beschikbaar hebben en houden van voldoende technisch talent blijft en groot aandachtspunt. Nederland en Brainport moeten aantrekkelijk blijven voor internationaal talent en in een flexibel onderwijsaanbod kunnen voorzien. Opleiden, omscholen en aantrekken van talent dus. Dat betekent ook dat de uitdagingen op het terrein van Leven Lang Ontwikkelen moeten worden aangepakt en de belemmerende regelgeving die het moeilijk maken voor de publiek gefinancierde instellingen van wo, hbo en mbo om hun rol daar goed te kunnen invullen, wordt opgelost. Beiden zijn belangrijk gezien de grote talentvraag van de regio.

Wij wensen u inspiratie bij de uitwerking van uw plannen en hopen hiermee een bijdrage te hebben kunnen leveren. Een afschrift van deze brief is verstuurd naar de onderhandelaars namens D66 en het CDA, de heer Jetten en de heer Bontenbal.

Namens de bedrijven, overheden en kennisinstellingen in de Brainportregio,

Met vriendelijke groet,



Jeroen Dijsselbloem
Voorzitter stichting Brainport

¹ Bouwnijverheid; omzetontwikkeling, index 2015=100, 2005-2023 | CBS